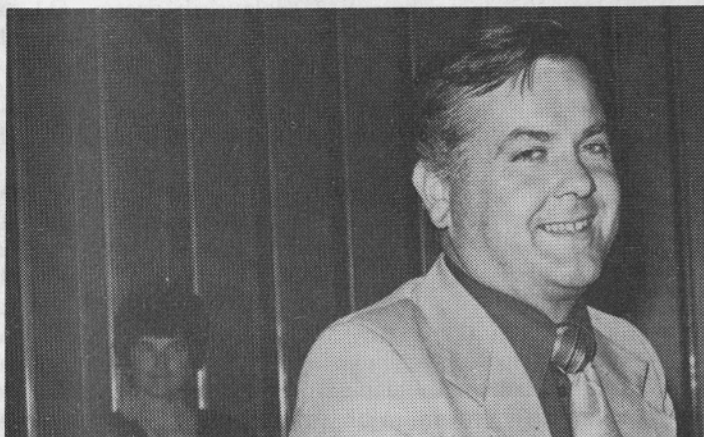


DIREKTOR ODHAJA NA NOVO DELOVNO DOLŽNOST



Priznanje in zaupanje. Tovariš Janez Bedina je imenovan za novega predsednika samoupravne interesne skupnosti za ekonomske odnose s tujino.

Direktor naše delovne organizacije Janez Bedina je bil na seji skupščine SISEOT SR Slovenije dne 27. 8. 1980 izvoljen za predsednika te skupščine. Ker bo to delovno dolžnost opravljal profesionalno, mu bo tudi prenehalo delovno razmerje v delovni organizaciji »Peko«.

Njegova izvolitev na tako pomembno družbeno funkcijo, zlasti v sedanjih dokaj nezavidljivi gospodarski situaciji, za njega samega in posredno tudi za našo delovno organizacijo vsekakor pomeni pomembno družbeno priznanje.

V naši delovni skupnosti bo z njegovim odhodom brez dvoma nastala občutna vrzel, ki jo ne bo mogoče zapolniti v doglednem času, kajti neizpodbitno je dejstvo, da je naša delovna organizacija tovarna obutve »Peko« na osnovi poslovne politike, katero je vodil in se za uresničitev iste vedno zavzemal, dosegla pod njegovim vodstvom velik napredek ter se na osnovi poslovno-ekonomskih rezultatov uvrstila med vodilne delovne organizacije v gospodarstvu Slovenije. Menim, da ob tej priliki lahko omenim tudi dejstvo, da so bila v razpravah o naši poslovni politiki včasih izražena tudi nasprotna stališča, vendar nam prav izvolitev tovariša Janeza Bedine na tako odgovorno in pomembno že uvodoma omenjeno funkcijo potrjuje pravilnost take politike in istočasno odločno zavrača visoko družbeno priznanje širše družbeno-politične skupnosti samo njemu osebno, pač pa je s tem brez dvoma tudi priznana in potrjena poslovna politika, katero je vodil in se zanjo zavzemal.

Ko pišem omenjene vrstice tovarišu Janezu Bedini ob odhodu na novo delovno dolžnost pa mislim, da se bo tako ali drugače vračal in čez čas vrnil v našo sredino. Pri dosedanjem razvrščanju nalog je bilo vedno čutiti, da dela z in za delovno skupnost Peka, pri tem se ni ustrašil preprek in odrekanih za doseg ciljev, ki si jih je naša delovna organizacija postavila v okvirih širše družbeno ekonomske usmeritve. Prepričan sem, da v tem trenutku ni pomembna oseba, ki bo izbrana za opravljanje delovnih nalog in opravi individualnega poslovnega organa — direktorja delovne organizacije, pač pa je pomembna zagotovitev nadaljevanja take politike, ki bo potekala po poslovni usmeritvi, katera je že nekaj časa svojstvena naši delovni organizaciji in katero je — kot sem že omenil — potrdila tudi družbena praksa kot edino pravilno.

Ob zaključku želim izreči — v prepričanju, da delim mnenje celotne delovne organizacije »PEKO« — iskreno zahvalo tovarišu Janezu Bedini, dosedanjemu direktorju naše delovne organizacije za ves njegov trud in nesebična prizadevanja, ki jih je

vložil pri delu v opravljanju vseh delovnih nalog in opravil kamorkoli je bil razporejen v času svoje 16-letne zaposlitve v naši delovni organizaciji. Istočasno pa mu v imenu nas vseh iskreno čestitam k uvodoma omenjeni izvolitvi z željo, da bo tudi pri opravljanju nove dolžnosti njegovo delo tako uspešno, kot je bilo v naši delovni organizaciji.

Markič Marjan

OBISKALI SO NAS



V petek 29. avgusta je našo tovarno obiskala delegacija republiškega odbora sindikata tekstilne in usnjarsko predelovalne industrije iz Hrvatske.

Goste smo seznanili z rezultati poslovanja, načrti in razvojem delovne organizacije.



Bodo vprašanja težka, bo komisija stroga? Novopečene »kselice« z mojstricama.

**OBČANOM LUDBREGA ISKRENO
ČESTITAMO OB NJIHOVEM PRAZNIKU**

30 LET SAMOUPRAVLJANJA

Pred tridesetimi leti, natančneje 5. julija 1950, je Predizidij ljudske skupščine razglasil TEMELJNI ZAKON O GOSPODARJENJU Z DRŽAVNIMI GOSPODARSKIMI PODJETJI IN Z VIŠJIMI GOSPODARSKIMI ZDRUŽENJI PO DELOVNIH KOLEKTIVIH.

S tem zakonom se je pričelo uveljavljati socialistično načelo: »da morajo z družbeno proizvodnjo gospodariti neposredno proizvajalci«, s tem pa so se pričela razvijati tudi demokratična načela samoupravljanja.

Tedanji zakon je določil da s splošnim ljudskim premoženjem gospodarijo v imenu družbene skupnosti delovni kolektivi v okviru državnega gospodarskega plana. To gospodarjenje izvajajo po delavskih svetih in po upravnih odborih. Delavske svete so izvolili sami delovni kolektivi, v manjših podjetjih pa je bil delavski svet kar ves kolektiv. Mandatna doba je bila eno leto. Tudi prvi delavski sveti so se volili po splošni, enaki in neposredni volilni pravici s tajnim glasovanjem, pristojnosti DS in upravnega odbora pa je določil že kar sam zakon.

Na podlagi navedenega zakona je bil tudi v naši delovni organizaciji dne

28. OKTOBRA 1950

izvoljen prvi delavski svet, s čimer je bilo uresničeno geslo: TOVARNE DELAVCEM!

Tedaj je tudi naš delovni kolektiv pričel uresničevati in razvijati sistem delavskega samoupravljanja. Od tedaj smo delavci Peka dograjevali ta sistem in sledili vsem družbenim spremembam in razvoju samoupravnih družbeno-ekonomskih odnosov v naši socialistični družbi in temu primerno smo organizirali, izpolnjevali ter urejali našo lastno samoupravno organiziranost.

Z leti se je sistem samoupravljanja izpopolnjeval tudi pri nas. Že v letu 1954 so se poleg delavskega sveta in upravnega odbora imenovala komisije za proučevanje raznih vprašanj in za pripravo predlogov za organe upravljanja.

Razširitev tovarne je narekovala tudi izvedbo decentralizacije samoupravne organiziranosti v delovni organizaciji. Ustanovile so se ekonomske (kasneje delovne) enote, v katerih so delavci na sejah svetov in zborih odločali o pomembnejših gospodarskih vprašanjih. Tako se je širil krog samoupravljalcev.

V letu 1970 so se organizirali še kolektivni izvršilni organi, ki so nadomestili prvotni upravni odbor. V takšni obliki so delovali vse do nove samoupravne organiziranosti — ustanovitve temeljnih organizacij združenega dela ob koncu leta 1973. Tedaj se je ustanovilo pet temeljnih organizacij, ki so se za uresničevanje svojih interesov združile v delovno organizacijo. V letu 1974 se je organiziralo samoupravljanje v TOZD, isto leto pa je tudi rojstvo delegatskega sistema, najprej v družbeno-političnih skupnostih in nato še v samoupravnih interesnih skupnostih.

S 1. januarjem 1977 se je v našo delovno organizacijo priključila kot nova TOZD Budućnost Ludbreg, v letu 1978 pa so se delavci odločili še za organiziranje TOZD Komerciala in Orodjarna. Z ustanovitvijo TOZD pa je bila ustanovljena tudi samoupravna enota za opravljanje del skupnega pomena za vse TOZD — delovna skupnost skupnih služb.

Med pomembnimi mejniki v sistemu samoupravljanja je sprejem Zakona o združenem delu v decembru 1976. Če primerjamo samoupravljanje danes z določili prvega zakona, lahko čutimo velik vsebinski napredek. Danes dejansko v vseh zadevah odločajo delavci samostojno, v skladu s svojimi in družbenimi interesi. Zakon o združenem delu, ki je danes temeljni akt o urejanju celotnega združenega dela, določa, da delavci o uresničevanju svojih družbeno ekonomskih in drugih samoupravnih pravic odločajo na svojih zbora, z referendumom in v drugih oblikah osebnega izjavljanja, po delegatih v delavskih svetih in drugih organih ter izvajajo nadzor nad delom or-

ganov in služb v organizaciji združenega dela ter drugih organizacijah in skupnostih.

Veliko bi se lahko pisalo o določbah zakona o združenem delu, saj ureja celotni sistem združenega dela, od družbeno-ekonomskih odnosov ki zajemajo tudi odnose v razporejanju dohodka in čistega dohodka, medsebojna razmerja delavcev v združenem delu, varstvo delavcev itd. Zakon daje osnove samoupravnemu organiziranju združenega dela, z določbami o uresničevanju samoupravljanja delavcev v združenem delu pa predstavlja temelj samoupravljanja.

Od odločanja delavcev neposredno, odločanja preko delegatov v organih upravljanja, določa zakon pravico obveščenosti delavcev v vseh zadevah, ki so pomembna za odločanje in gospodarjenje.

Od leta 1950 smo izvolili 22 delavskih svetov. Od začetka do danes je sodelovalo v DS in ostalih organih upravljanja že preko 3700 delavcev.

Veliko kritičnega bi lahko napisali za nas same — samoupravljalce, kako se zavedamo kvalitet, ki nam jih nudi naš sistem socialističnega samoupravljanja.

Ko so sklicani zbori, ni zadovoljive udeležbe, posamezne seje delavskih svetov se morajo sklicevati večkrat, ker seje niso sklepčne, še več pripomb bi bilo mogoče na aktivnost razprav na posameznih organih ali zbora delavcev. Aktivnih je le nekaj ljudi, nekaj le, če gre za njihove interese, večina pa se strinja s stališči predlagateljev. Če je izražena volja res resnična volja glasovalca, je v redu, dostikrat pa se mnenje posameznikov sliši šele po zasedanjih oziroma sejah organov, kar sigurno negativno vpliva na medsebojne odnose in vzdušje v kolektivu.

Vendar naj praznovanje tridesetletnice samoupravljanja ne bo kritika, temveč tudi pregled uspehov, ki smo jih v tem času dosegli. Primeroma naj navedemo le nekaj podatkov:

V letu 1950 smo na primer izdelali 512.361 parov razne obutve, v letu 1979 pa že 2.805.575 parov. Število zaposlenih se je v tem obdobju povečalo od 721 v letu 1950 na preko 4000 v letu 1979.

V prodajni mreži smo imeli leta 1950 v 86 prodajalnah 517 milijonov din prometa, v letu 1979 pa v 132 prodajalnah 1.088.799.000 din. Predvsem velik uspeh smo dosegli v izvozu. Prve pare obutve (25.000) smo izvozili v letu 1955, v letu 1979 pa kar 1.216.000 parov.

Od investicijskih pridobitev naj omenimo, da smo tovarno rekonstruirali v letih 1958/59 v letu 1964 smo zgradili gumarno. V Trbovljah je bila leta 1970 postavljena nova tovarna za izdelavo zgornjih delov, leta 1971 smo sezidali stavbo za šivalnice in skladišča. V letu 1972 so bile obnovljene vse zgradbe in nabavljena nova oprema za vlivanje in barvanje izdelkov iz poliuretana, 1978. leta pa je bila zgrajena upravna stavba. Poleg tega smo financirali še vrsto drugih pomembnejših objektov v interesu občanov Tržiča, za kar smo združevali sredstva tudi z drugimi OZD.

Tudi podatki o napredku na področju družbenega standarda so razveseljivi. Iz stare menze smo dobili nov, urejen obrat družbene prehrane, tovarna razpolaga s 121 stanovanjskimi enotami, v 606 primerih smo pomagali stanovanjski problem delavcem rešiti z dodelitvijo stanovanjskega posojila. Tudi solidarna pomoč delavcem je zagotovljena, za kar so sklenjeni tudi posebni medsebojni sporazumi, od sporazumov o združitvi TOZD v delovno organizacijo in drugih sporazumov, ki zagotavljajo socialno varnost delavcev.

Iz napredka, ki smo ga dosegli, vidimo uspešen razvoj, poudarimo pa naj, da moramo izkušnje, ki smo jih pridobili v tem času, uporabiti v bodoče, da bomo ob naslednjem jubileju lahko pokazali še boljše delovne rezultate.

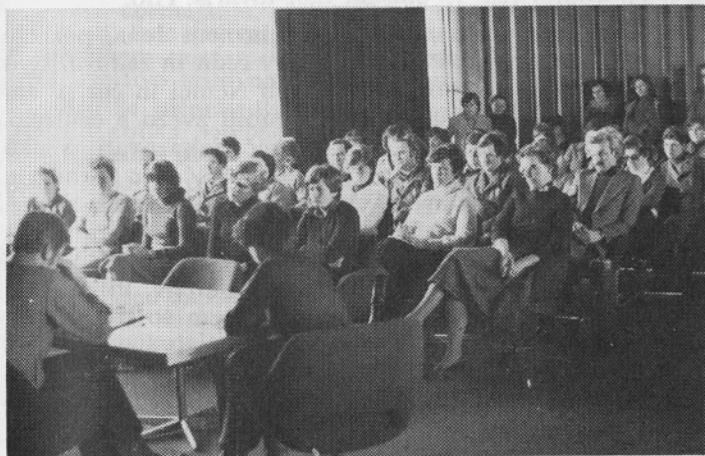
I. V.

KAKO ODLOČAMO?

Hkrati, ko ugotavljamo uspehe v našem poslovanju, pa tudi težave in slabosti, ne moremo mimo aktivnosti samoupravnih organov, družbenopolitičnih organizacij in zborov delavcev. Ni pomembno samo o čem odločamo, ampak tudi kako, s kakšno zavestjo, s kakšnim razumevanjem, s kakšnim ciljem.

Odločno se moramo zavzeti, da bomo postali aktivnejši pri spejemanju samoupravnih odločitev, s tem pa sem prepričan, da bomo dosegli tudi večjo zavzetost za samo izvrševanje vseh sprejetih sklepov.

Če skušamo ugotoviti temeljne probleme, ki jih je potrebno izpostaviti za kakovostnejše samoupravno odločanje, je potrebno daleč na prvem mestu imenovati pasivnost, šele kasneje sledijo preobilica sestankov, nerazumljivost gradiva, časovna stiska, itd.



Samoupravnemu odločanju več pozornosti.

Enostavno ni moč prezreti, da se večina delavcev ne vključuje aktivno v razprave, čeprav je med njimi veliko število tistih, ki imajo kaj povedati.

Mogoče se bojimo zamere ali pa nismo povsem prepričani, da bo naš predlog naletel na razumevanje, pa vseeno velja poskusiti, postavimo vprašanje, povejmo svoje misli in jih uskladimo z našimi skupnimi interesi.

Odprtost v našem medsebojnem razumevanju bo veliko prispevala k hitrosti in učinkovitosti reševanja žgočih vprašanj, ki jih moramo dnevno reševati.

Gradimo sistem socialističnih samoupravnih odnosov, ki morajo biti predvsem človeški odnosi, delavcev samoupravljalcev. Zanje ima zelo pomembno vlogo demokratična razprava in nedvoumna opredelitev. Bolje je, da se včasih odločimo tudi napak, kot pa da se sploh ne odločimo.

Razvoj samoupravljanja od njegovih začetkov pa do danes je pokazal, da postaja vloga subjektivnih organiziranih sil vse pomembnejša. Vsakomur, ki bi želel dati svoj pozitiven prispevek, moramo omogočiti, da bo to tudi storil, kajti le-tako bo moč doseči tiste cilje, ki smo si jih zadali.

Odgovornost, ki jo imamo samoupravljalci sami, za krepitev samoupravnega in kolektivnega odločanja, ne moremo in ne smemo prenesti izven nas, na druge nosilce, ki bi kaj hitro postali centri odtujene moči.

Samoupravljanje kot sistem nam omogoča odločanje na vseh družbenih ravneh, četudi se včasih zdi, da preveč odločamo in premalo izvajamo. Veliko večjo pozornost bomo morali posvetiti samim pripravam za odločitve, to je informiranju, angažiranju itd., tako da bo tudi sam proces odločanja krajši in učinkovitejši.

Ako bomo v prihodnje bistveno večjo pozornost posvetili samoupravnemu odločanju, lahko pričakujemo tudi boljše poslovne rezultate, kajti motiviranost vseh bo bistveno prispevala k dvigu naše produktivnosti.

Božidar Meglič

IZVOZ IN UVOZ V SREDNJEROČNEM OBDOBJU 1976–1980

V planskih dokumentih za novo srednjeročno obdobje ima eno najpomembnejših mest plan izvoza in uvoza. S temelji plana smo se opredelili za stopnje rasti teh postavk. Že v sedanjem trenutku in v naslednjem srednjeročnem obdobju je povečanje izvoza najpomembnejša naloga celotnega gospodarstva.

Pri planiranju stopenj rasti je pomembno od kakšne osnove izhajamo. Za srednjeročno obdobje, ki se izteka je za našo delovno organizacijo najpomembnejši uspeh povečanje izvoza ter prehod od deficita pri odnosih s konvertibilnim tržiščem na suficit. Torej na tem področju so bili načrti preseženi, kar tudi pomeni našo vse večjo izvozno naravnost. Današnja situacija na področju zunanje trgovinske menjave, ko je postal izvoz pomembnejši od dohodka, samo potrjuje, da je bila usmeritev delovne skupnosti Peka pravilna. Ekonomski ukrepi, ki so bili sprejeti ali pa še bodo za nadaljnjo vzpodbuditev izvoza danes pozitivno vplivajo na doseganje dohodka, ob tem pa imamo po večletnih vlaganjih trdno osnovo za nadaljnje povečanje izvoza.

Vrednost izvoza in uvoza pri odnosih s konvertibilnim tržiščem je za srednjeročno obdobje 1976–1980 v dolarjih naslednja:

Leto	Izvoz	Uvoz	Razlika	Pokritje uvoza z izvozom
1	2	3	4(2–3)	5(2:3)
1975	4.662.218	6.880.415	–2.218.197	68 %
1976	7.037.072	8.073.036	–1.035.964	87 %
1977	8.302.203	10.159.039	–1.856.836	82 %
1978	12.586.279	9.811.779	2.774.500	128 %
1979	17.615.650	13.570.413	4.045.237	130 %
1980 plan	18.898.893	15.173.320	3.725.573	125 %
Sred. obd.				
1976–1980	64.440.097	56.787.587	7.652.510	114 %
Popr. let. st. rasti	32,3 %	17,1 %	–	– %

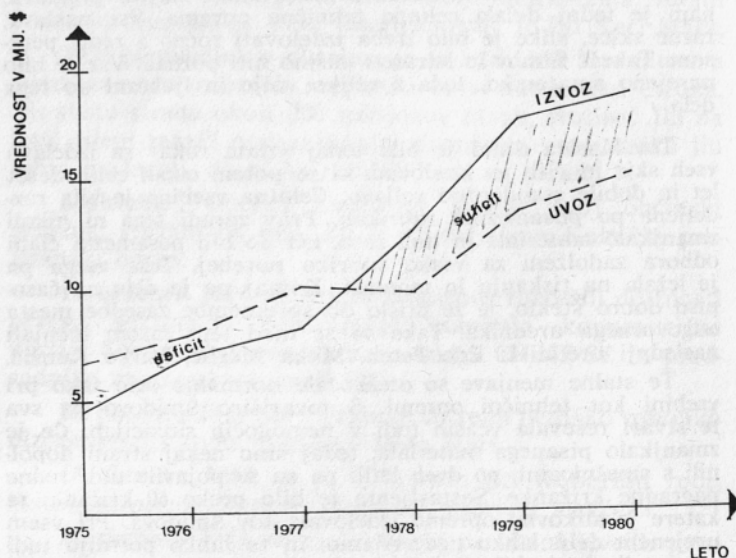
Prikazana poprečna letna stopnja povečanja konvertibilnega izvoza izhaja iz planiranega obsega izvoza v letošnjem letu. Polletni dejanski izvoz je za nekoliko večji od polovice letnega

plana, za drugo polletje so zbrana naročila, vse to kaže, da bomo tudi v letošnjem letu izvozili več kot smo planirali. Obstajajo realne možnosti da Peko v letošnjem letu doseže dvajset milijonov dolarjev konvertibilnega izvoza, kar bi bil izjemen uspeh.

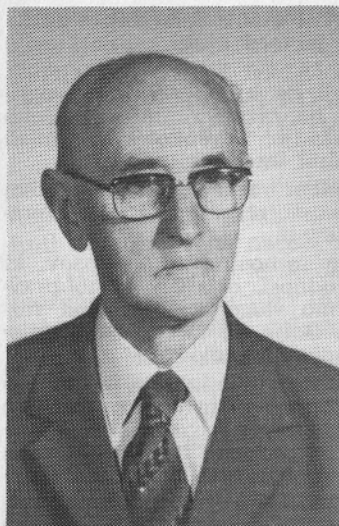
V novem srednjeročnem obdobju rast izvoza ne bo mogla biti več tako intenzivna, z izpolnitvijo postavljenih ciljev na tem področju bo znesek presežka izvoza nad uvozom dva do trikrat večji kot bo dosežen v tem srednjeročnem obdobju. V prvih dveh letih tega srednjeročnega obdobja smo bili že »pasivci«, leto 1978 je bilo prelomno, ko smo prvič več izvozili kot pa uvozili s konvertibilnega področja.

Fran Grašič

IZVOZ – UVOZ 1976 – 1980



PREKMURCI V PEKO ČEVLIJH



Oglasil se nam je Joško Brumen, upokojeni dolgoletni poslovodja iz Murske Sobote. Zanimivo nam je opisal svoja bogata in težka doživetja v poslovalnici Peko. Želimo mu, da bi še dolgo užival lepo jesen življenja. Morda se nam bo še kdaj kaj oglasil.

Dolgoletni poslovodja Joško Brumen

Ko sem leta 1923 odprl lastno trgovino v Murski Soboti, sem prišel v stik z ustanoviteljem podjetja Peko, Petrom Kozina. Obiskal sem ga v Ljubljani na Bregu, kjer je imel sedež svojega podjetja. Trgovino je imel takrat menda samo v Ljubljani na Aleksandrovi cesti pod firmo »Peter Kozina — Ko«. Takrat sem iskal in kupil manjši sortiment raznih čevljev. Tovariš Kozina mi je šel zelo na roko, sploh sva se dobro razumela. Ostal sem v zvezi nato več let in kupoval po potrebi, kar mi je ugajalo. Kupoval sem tudi pri drugih proizvajalcih, na primer »Petoviji« in drugod.

Nekega leta, ne vem več kdaj me je obiskal zastopnik podjetja, takrat že pod firmo Peko dr. z. o. z. in mi pred-

lagal, naj bi prevzel prodajo samo Peko izdelkov. Dogovorili smo se in odprli filijalo. Za vso zalogo Peko, ki sem jo takrat imel so mi vrnili denar po ceni, ki sem jo plačal ob nakupu, obenem pa določili novo nižjo prodajno ceno, kot so jo imeli po drugih podružnicah. To je bila lepa poteza, ki mi je zelo ugajala.

V naslednjih letih sem bil po dvakrat letno na konferencah, kjer smo naročali nove zaloge, posebej za letno in zimsko sezono. Teh konferenc se dobro spominjam. Poslovodje smo se spoznavali med seboj in si izmenjavali izkušnje.

Ob 50. letnem jubileju tovarne smo imeli lepo slovesnost. Tokrat nas je obiskal tudi tovariš Tito.

V trgovini mi je pomagala v glavnem žena, pozneje tudi hčerki in učenci. Poslovali smo v redu in zadovoljstvu do 6. aprila 1941, ko so nas okupirali Nemci in čez 10 dni Madžari. Zaradi nove meje smo izgubili zvezo s centralo. Dnevnega izkupička nismo mogli več nakazovati. Vsako leto enkrat je prišel čez mejo pooblaščenec firme in prevzel nabrane dinarje, marke in madžarske penge. Trgovino sem vodil dalje, vendar je ostanek neprodane zaloge v vrednosti takratnih 15.000 din propadel, ker so me 17. oktobra 1944 z družino odpeljali v internacijo v Nemčijo, kjer mi je umrla žena. Medtem so trgovino in stanovanje izropali.

Ko sem se v letu 1945 s hčerkama vrnil, sem nekaj časa ponovno vodil lastno trgovino, pozneje smo znova uredili poslovalnico Peko pod imenom »Triglav« po nekaj letih pa smo spet dobili ime »Peko«.

Trgovino sem spet vodil skupaj s hčerkama, konec leta 1962 pa sem odšel v pokoj.

Joško Brumen

PRED JUBILEJEM

Naš Čevljar se približuje svojemu 20. rojstnemu dnevu. V naslednji številki bomo obletnici posvetili več pozornosti in prostora. Danes pa objavljamo članek dolgoletnega oblikovalca glasila tovariša Podgoršek.

Smo pred 20. obletnico izhajanja tovarniškega mesečnega glasila »Čevljar«, ki je v tem obdobju menjalo svoj naslov in odgovorne urednike.

Prvi začetki segajo v leto 1960, meseca oktobra. Takrat se je sestal prvi od delavskega sveta imenovani uredniški odbor, katerega je vodil tov. Peter Govc. Poleg njega pa so bili v odboru še: Slavko Hvalica, Janko Rozman, Marica Šmid, Ivo Pirc in Edo Petek. Začeti ni bilo lahko. Največ preglavic nam je tedaj delala celotna tehnična oprema. Vse naslove, razne skice, slike je bilo treba izdelovati ročno z rediš persom. Takrat filmov in letraseta nismo niti poznali. Vse je bilo narejeno amatersko, toda z veliko volje in ljubezni do tega dela.

Tov. Marica Šmid je bila tedaj »zlata roka« za izdelavo vseh skic in risb ter naslovov, ki so potem ostali celih deset let in dobile standardno veljavo. Celotna vsebina je bila razdeljena po posameznih rubrikah. Prav zaradi tega ni nikoli zmanjkalo materiala in tudi zato, ker so bili posamezni člani odbora zadolženi za vsako rubriko posebej. Teža vsega pa je ležala na tiskanju in montaži. Komaj pa je delo na časopisu dobro steklo, je že prišlo do spremembe zasedbe mesta odgovornega urednika. Tako so se med tem časom menjali naslednji uredniki: Edo Petek, Milka Meglič, Mirko Kunšič.

Te stalne menjave so otežkočale normalno delo tako pri vsebini kot tehnični opremi. S tovarišico Šmidovo pa sva te stvari reševala včasih tudi v nemogočih situacijah. Če je zmanjkalo pisanega materiala, tedaj smo nekaj strani dopolnili s smešnicami, po dveh letih pa so se pojavile tudi redne nagradne križanke. Sestavljenih je bilo preko 60 križank, za katere je slikovno opremo izdelovala tov. Šmidova. Pri vsem urejenem delu lahko ugotavljamo, in to lahko potrdijo tudi vsi ostali, da je bila izvirna in domiselna.

Prvo skupno delo sva s Šmidovo začela leta 1959, ko se je izdelal prvi katalog obutve. Več kot deset let skupnega dela pa je prekinila delitev dela. Tovarišica Šmidova je tedaj prevzela vodenje tehnične risalnice. Tiskarna se je osamosvojila in dela v okviru razvojno pripravljalnega sektorja v skupnosti skupnih služb.

Deset let sva kot člana uredniškega odbora uspešno sodelovala in rada prepustila mesto mlajšim, perspektivnejšim delavcem.

Anton Podgoršek

Iz Trbovelj se nam je oglasila Jolanda Grebenc. Rada bi se vključila, pravzaprav se je že, ker nam je že poslala prispevek o praznovanju 10-letnice v Trbovljah, v akcijo TISOČ DELAVCEV SODELAVCEV. Draga Jolanda. Veseli bomo vsakega prispevka, ki nam ga boš poslala. Opiši nam kaj zanimivega iz vašega kolektiva, življenja in dela v Trbovljah.

Urednica

ZA ŠOFERJE

Marsikateri voznik-šofer verjetno ne ve, da stara vozniška dovoljenja, sestavljena iz treh delov, veljajo samo še do konca letošnjega leta.

Kdor ima še staro vozniško dovoljenje, je vsekakor sedaj pravi čas, da ga zamenja.

Nova vozniška dovoljenja izdaja skupščina občine, oddelek za notranje zadeve. Za izdajo novega morate predložiti staro vozniško dovoljenje, dve fotografiji formata 3,5 × 4,5 cm, osebno izkaznico in 50 din.

Matevž Jenkole

PRIPRAVNIŠTVO JE VZGOJA ZA DELO

V obdobju priprav za naslednje plansko razdobje se vedno bolj zavzemamo za uveljavitev kadrovske izobraževalnih služb v OZD, kot enakovredno funkcijo ostalim funkcijam v sistemu organizacije. Nosilci vsake funkcije pa so kadri. Kadri so najvažnejši faktor proizvodnih sil in tvorec samoupravnih odnosov. Pomembnosti človekove vloge v celotni reprodukciji, to je v materialni in nematerialni sferi, se pri vsakdanjih odločitvah v praksi še vse premalo zavedamo in pogosto pozabljamo, da so prav kadri tisti element, ki v naših razmerah pogosto stopnjo gospodarske razvitosti, tehničnega in tehnološkega razvoja in prav tako tudi realizacijo družbeno ekonomskih planov ter z njimi postavljenih ciljev.

Eno izmed področij kadrovske-izobraževalne funkcije v delovni organizaciji je pripravništvo. Pripravništvo (stažiranje) kot tako, ni nekaj novega. Dobro je bilo razvito v etatiističnem upravljanju, vendar so ga kasneje množično začeli opuščati. Šele po sprejetju zveznega in republiškega zakona o obveznem sprejemanju pripravnikov v letu 1967 in 1968, je pripravništvo ponovno zaživel v delovnih organizacijah.

Kaj je pripravništvo? To je vzgoja in izobraževanje za delo, je oblika posebne skrbi za napredek mladih strokovnjakov, je način pridobivanja praktičnih delovnih izkušenj.

Nekdo bo rekel: »Zakaj pa je potem šola?« Ni za zmanjševati pomembnost šole, vendar šola le ne da vsega, kar delavec potrebuje pri delu. Šola da dosti širok spekter znanj, ne da pa konkretnosti, ki je za vsako stroko v posamezni delovni organizaciji specifična. Zato je pripravnikom potrebno zagotoviti takšno zaposlitev, v kateri si lahko pridobijo pri praktičnem delu tiste potrebne delovne izkušnje, ki jim omogočajo, da se izoblikujejo v strokovnjake za samostojno delo v **svoji stroki**.

Gre torej za uveljavitev pripravništva zaradi koristi, ki jih le-ta lahko prinese teoretično izšolanim kadrom (boljši rezultati dela). Hkrati pa tudi delovni skupnosti pri razvoju take strukture, ki omogoča doseganje optimalnih delovnih učinkov. Pri današnjem hitrem razvoju se vedno bolj zahteva sposobne, razgledane kadre. Hkrati s tem pa stalni izobraževalni proces v delovni organizaciji, ki omogoča tem kadrom strokovno usposabljanje, strokovni napredek, pravočasno spoznavanje in uporabo novih metod in prijemov v njihovih strokah.

Pripravništvo ne smemo vzeti kot enkratni »problem« zaposlitve šolanega kadra. Poiskati pač za njega neko delo, potem pa naj dela. Na ta način bi pripravništvo izgubilo svoj pomen, cilj. Prišlo bi le do formalne zaposlitve, ne pa za oblikovanje človeka, delavca, upravljalca, strokovnjaka, kot celovite osebnosti po načelu pravega človeka na pravo mesto.

Končno pripravništvo ni nekaj nujnega, čeprav je dano z zakonom. To je splošna korist delovne organizacije, tesno povezano s samim kadrovanjem, upoštevajoč kolikšen pomen ima faktor izobrazbe in znanja za uspešno delo delovne organizacije. Hkrati se povečuje izobrazbena struktura, ne le formalno, ampak z odrazom v boljši učinkovitosti celotnega kolektiva.

Napaka, ki se pogosto pojavlja v OZD, tako tudi v naši, je direktno zaposlovanje na konkretna dela in naloge. Zakaj? Že res, da bomo takoj dobili, nek efekt dela (eventuelno pokrpali absenzizem in fluktuacijo). Drugače povedano, delovna skupnost ima takoj korist od tega delavca. Dolgoročno gledano pa je tak način zgrešen, niti ni v skladu s pravili. Delavec ne bo večno opravljal enega in istega dela za dotično mizo, strojem, ipd. Zahteve dela se spreminjajo, širijo, povečujejo. Spremembam pa ozko usmerjen pripravnik ne bo kos. Skratka, vezati pripravnika samo za določena dela in naloge pomeni, škodljivo ožiti njegovo strokovnost na trenutno stanje na enih delih in nalogah, kar utegne kasneje povzročati težave njemu in delovni organizaciji. Dati mu moramo možnost spoznavanja del in nalog širše v okviru njegove stroke. Možnost razvoja na širšem področju dela, saj nobeno delo ni izolirano, povezano je eno z drugim. S primernim usposabljanjem, to je z nadgradno teoretičnega predznanja, si bomo zagotovili dobrega strokovnjaka. Tako bomo dobili večji efekt dela in smotnejše lahko uporabili znanje za dobrobit celotne delovne skupnosti.

Drugo vprašanje, ki se pojavlja že dalj časa, več generacijam pripravnikov, je vprašanje kam s pripravnikom po končani pripravniški dobi. Ilustrativen primer je čevljarjski tehnik. Ta profil najdemo vsepovsod, v vseh službah in oddelkih. Pa naj ga za določene naloge potrebujemo ali pa ne. Drugače, dela na delih in nalogah, kjer se ne zahteva tak profil po razvidu del in nalog. Po drugi strani pa se srečujemo s precejšnjim pomanjkanjem takega kadra. Srečujemo se s problemom neustrezne zaposlitve.

Naslednji problem se javlja takrat, ko imamo strokovnjaka že vpeljanega v dela in naloge. Damo mu delo, potem pa ga pustimo naj dela. Ne vprašamo pa se, ali ima dovolj dela,

primerne njegovi izobrazbi in sposobnostim, ali ima dovolj zanimivo delo, ali nima preveč enostavnega dela itd. Prilagam človeka delu, malokrat pa delo človeku. Se bi lahko ugotavljali naprej in našli še nekaj neustreznosti v smislu skrbi za delavca, človeka, upravljalca.

Te in še druge ugotovitve nam kažejo na to, da nekatere napake, ki se pojavljajo slej ko prej vodijo do nezadovoljstva, v različnih oblikah in s tem do fluktuacije.

Takim in sorodnim problemom se je moč ogniti že pred začetkom pripravniške dobe, če upoštevamo delavca kot takega, z vsemi svojimi posebnostmi, če vemo, kaj bo pripravnik delal po končanem izpitu:

- če upoštevamo njegove zmožnosti, želje in interese,
- če bomo pripravnika čim bolj usposabljali,
- če bomo delavca spremljali po končanem usposabljanju,
- če mu bomo dali možnost afirmacije, pokazali perspektivo ipd.

Prvenstveno pa bi morali spremeniti način načrtovanja sprejemanja pripravnikov.

Morda smo pri prizadevanjih za doseganje čim boljših rezultatov poslovanja zanemarili skrb za človeka, delavca. Pozabljamo, da so pripravniki prav tako enakopravni člani delovnega kolektiva. Dolžni smo jim zagotoviti ustrezno usposabljanje. Moramo si vzeti čas za delo z njimi.

Pod strokovnim vodstvom moramo usmerjati mladega strokovnjaka, ga formirati v celovito strokovno-upravljalno osebnost, za dobrobit posamezniku in celotni delovni organizaciji

Peter Rezar

SPREMLJAMO DOGODKE

28. septembra 1970 je v Kairu umrl Gamal Abdel Naser, egiptovski predsednik in eden od utemeljiteljev gibanja neuvrščenosti.

28. septembra 1944. Predstavnik Sovjetske zveze in maršal Tito so se dogovorili o skupnih operacijah narodno-osvobodilne vojske in Rdeče armade v vzhodnem delu Jugoslavije. Sovjetska vlada je izjavila, da bodo njene čete spoštovale ljudsko oblast in se takoj po opravljenih operativnih nalogah umaknile iz Jugoslavije.

28. septembra 1864 je bila v Londonu ustanovljena prva internacionala, prva mednarodna revolucionarna organizacija proletariata. Združevala je tedanja idejno in organizacijsko različna gibanja delavskega razreda z namenom, da bi z vztrajnim idejnim bojem zagotovila njihovo postopno prehajanje na pozicije marksizma. Idejni vodja in organizator prve internacionale je bil Karl Marx.

Prvi ponedeljek v oktobru je že leta 1954 Mednarodna zveza za varstvo otrok razglasila za svetovni dan otroka. Na svetu strda okoli 200 milijonov otrok, stotisoč jih na leto oslepi zaradi pomanjkanja vitaminov, prav toliko jih nima možnosti, da bi se naučili brati in pisati.

3. oktober. Občani Ludbrega slavijo svoj občinski praznik, spomin na dan, ko je bil formiran Kalnički partizanski odred.

14. oktobra 1964 so Nikita Hruščova razrešili dolžnosti prvega sekretarja centralnega komiteja komunistične partije Sovjetske zveze, člana prezidja CK KP SZ in predsednika ministrskega sveta SZ.

15. oktobra 1917 so v Franciji ustrelili nemško vohunko nizozemskega rodu, plesalko Mata Hari.

15. oktobra 1844 se je v Vrsnem pri Kobaridu rodil slovenski pesnik Simon Gregorčič, »goriški slavček«.

11. oktobra 1941 so makedonski partizani izvedli prvo oboroženo akcijo, zato makedonski narod slavi tega dne Dan vstaje.

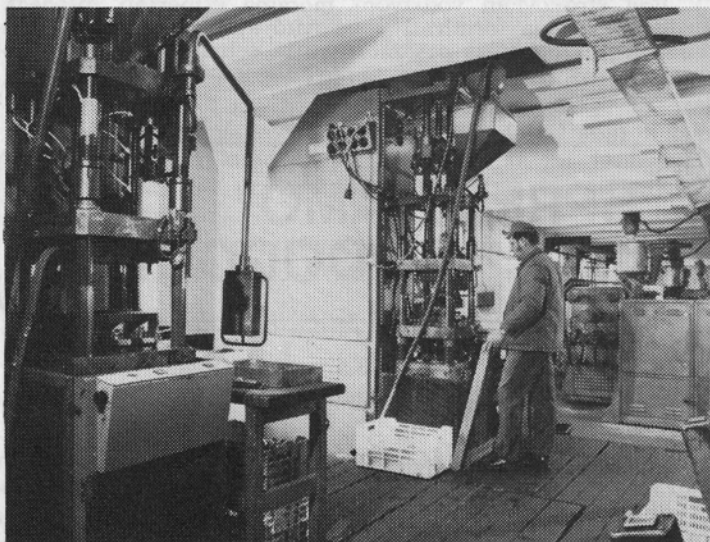
BOLJE PREPREČITI KOT ZDRAVITI

Do septembra letos smo zabeležili že osem nezdod na delu, ki so terjale 15 ali več dni izostanka z dela, med njimi so tri nezdode s trajnimi posledicami. Če smo v julijski številki Čevljarja ugotavljali razveseljive rezultate zmanjšanja števila nezdod, se nam pokaže slabša slika varstva pri delu prav zaradi trajnih posledic pri treh delavcih in moramo vložiti dodatne napore, da preprečimo podobne nezdode. Od sodelavcev v proizvodnji ne zahtevamo, da kontrolirajo druge delavce in druge stroje, vsak lahko že pri svojem delu izlušči nevarnosti, ki mu prete in ga lahko poškodujejo.

Marsikje že sama pazljivost pri delu zadostuje, da je delo na stroju varno. Drugi bo dal k varnosti svoj prispevek s tem, da bo spremenil svoj način dela in svoje izpostavljanje nevarnosti, tretji bodo pomagali s svojimi predlogi. Z dopolnitvijo strojev bomo zmanjšali nevarnosti, ki so še marsikje skrite in izzivalne obenem. V nadaljevanju je kratek opis osmih nezdod na delu, ki so za zdravljenje zahtevale 15 ali več dni izostanka z dela.

V mizarski delavnici je Drago Ahačič pomagal sodelavcu pri razrezu desk. Kombiniran stroj je imel odstranjeno predpisano zaščito na poravnalniku, zato si je Drago Ahačič na njem močneje poškodoval mehko tkivo na mezinu desne roke.

Druga nezgoda v januarju, ki je terjala več kot 15 dni izostanka z dela, je bila v montažnem oddelku direktno brizga-



Vsak stroj ima skrite nevarnosti.

ne obutve. Draga Horvatič se pred menjavo kopita z električnimi grelci ni prepričala, če se je temperatura po prekinutvi dovolj znižala. Kovinski del v obliki kopita je imel grelce dalj časa vklopljene in ob prijemu se je opekla po prstih leve roke.

Najhujšo nezdodo med opisanimi je utrpela Kristina Kopač. Večkrat tedensko je morala nesti denar iz menze TOZD Poliuretan v SDK. Ko je v februarjem svitu prečkala cesto, je utrpela prometno nesrečo. Sprva je bilo zdravstveno stanje ponesrečene delavke težko. Kljub največji pomoči medicine bo delavka imela trajne posledice zaradi nesreče.

V modelirnici spodnjih delov je Marjan Zaletel montiral gumijaste izmetače v nosilno ploščo nizkega sekalnega noža. Delo je občasno in zanj delavci nimajo posebnega orodja, ampak si pomagajo z večnamenskimi pripomočki. Delavcu je pri ročnem vtiskovanju gumijastega čepa zdrsnilo in se je na rezilu sekalnega noža močneje urezal v palec desne roke.

V juniju se je huje poškodoval Branko Zupančič na delovnem mestu pritrjevanje opetja v montažnem oddelku. Na stroju za zabijanje se je zamašil dovod žebličkov. Zupančič je hotel začepeno mesto očistiti. Stroja ni izklopil oziroma blokiral in nenamerni vklop stroja v trenutku, ko je imel roko v območju zabijanja, je bil vzrok za zabitje štirih žebličkov v kazalec na levi roki.

S trajnimi posledicami se je končala nezgoda Rajka Garberca. V montažnem oddelku je montiral podplate in se lažje ubodel v sredinec leve roke. Med dolgotrajnim zdravljenjem se je stanje poškodovanega prsta slabšalo in nujno je bilo skrajšanje obolenega uda.

Tretja hujša poškodba v juniju se je pripetila v modelirnici spodnjih delov. Zdravko Maršič je na stroju za rezkanje kopit po izklopu rezanja odrinil rezalni mehanizem. Roka mu je zdrsnila z ročice in udarila v rezilo, ki še ni bilo popolnoma ustavljeno. Močno si je poškodoval sredinec na levi roki. Zdravljenje prsta še ni končano, prav tako še ni znan izid oziroma uspešnost zdravljenja.

V avgustu se je v oddelku izdelave spodnjih delov poškodovala tovarišica Stanka Pristov. Na pnevmatskem stroju za stiskanje napetnikov je vklopila delovni hod v hipu, ko je prst imela pod stiskalno ploščo. Močno ji je stisnilo kazalec desne roke. Eden od vzrokov za nezgodo je, da je delavka na dan nezdode prvič delala na omenjenem stroju in dela ni bila vajena.

Iz primerov je vidno, da se z enim ukrepom nikakor ne da izogniti poškodbam, ne lažjim in ne hujšim. Uspeh je mogoče pričakovati le ob dosledni zaščiti strojev s strani strokovnih služb, ob organiziranju mojstrov, ki skrbijo za varno delo v oddelkih in ob zadostni pozornosti do nevarnosti, ki jo mora imeti vsak posameznik na svojem delovnem mestu.

br

MLADINA NA DELOVNI AKCIJI

»Ljudstvu, ki ima tako mladino, se ni treba bati za njegovo prihodnost«. To so besede predsednika Tita, ki se jih mora mladina ne samo zavedati, temveč tudi izvrševati. Ena izmed oblik takšnega izvrševanja so tudi mladinske delovne akcije. Mladinske delovne akcije se je udeležila tudi brigada »Kokrški odred« iz Tržiča, skupaj z brigado pobratenega mesta iz Zaječarja.

Tako se je 44 brigadirjev, to se pravi 22 brigadirjev iz Zaječarja in 22 brigadirjev iz Tržiča v nedeljo, 3. 8. v zgodnjih jutranjih urah z avtobusom do Ljubljane, naprej pa z vlakom do Ptujja, odpeljalo na republiško mladinsko delovno akcijo SLOVENSKE GORICE 80.

V vlaklu se je slišala pesem, ki se je nadaljevala, do prihoda v naselje Dornava, kjer smo preživeli 20 brigadirskih delovnih dni. S ponedeljkom se je začelo brigadirsko življenje. Vstajanje ob 4. uri in 30 minut, jutranja telovadba, dviganje zastave, zajtrk in nato odhod na traso. Ob 13. uri odhod s trase v naselje, kjer je bilo kosilo, nato pa je bilo do 15. ure predvideno za počitek. Po 15. uri pa so se začeli različni krožki, ki so trajali do 18. ure. Ob 19. uri so morale vse brigade v zbor, kjer se je ob petju himne spuščala zastava.

Mladi iz dveh bratskih občin, Tržiča in Zaječarja, smo opravičili besede, ki sem jih navedel v uvodu. Če bi delili udarniške značke za tovarštvo in prijateljstvo, bi bili vsi brigadirji udarni.

Tri tedensko skupno delo, na republiški delovni akciji Slovenske gorice 80, je steklo niz prijateljskih vezi, ki se bodo negovale z medsebojnimi srečanji tudi v prihodnje. Delovni rezultati brigadir in brigadirjev so bili izredno dobri. Za

svoje delo na trasi smo bili trikrat proglašeni za udarno brigado in s tem osvojili 9 udarniških značk in 10 diplom.

Izreden duh bratstva in enotnosti, ki je navdihoval brigado, je vsekakor njena največja odlika. Uresničile so se besede tovariša Tita: »Akcija je kovačnica bratstva in enotnosti.«

Po tej akciji so nam ostale nevidne, toda čvrste vezi med mladimi dveh bratskih občin, ki vsekakor potrjujejo, da želimo mladi dosledno nadaljevati Titovo pot.

Z udarniškiimi nadlikovanji, z različnimi diplomami, ter z globokim prepričanjem, v naš samoupravni socialistični sistem, ter za našo nedvisno pot v socializem, ter za krepitev bratstva in enotnosti vseh narodov in narodnosti sveta, smo se 23. 8. ob 10. uri zvečer vrnili v Tržič, s prepričanjem, da bo tudi v prihodnje ostalo tako, kot je bilo sedaj.

Marjan Slabe

TISKARSKI ŠKRAT

V prejšnji številki nam jo je kar dvakrat zagodel TISKARSKI ŠKRAT. Pod sliko na drugi strani smo tovariša Mebludina BALIČEVAC preimenovali v Aličevac.

Šušarska nedelja je mimo. Bila je uspešna, semenj je bil živ, ljudi se je kar trlo, Tržič je bil živo mravljišče. Vse se je dogajalo 7. septembra, čeprav smo objavili da bo Šušarska nedelja 6. septembra.

Prosimo za razumevanje

Nadaljevanje

TRŽIČ POBRATEN Z ZAJEČARJEM

Področje Zaječarja je bogato z gozdovi. V mestu je sedež SOZD ŠIK »Južni Kučaj«, ki je sestavljena iz treh delovnih organizacij z 12 TOZD s področja gozdnega gospodarstva in predelave lesa. Organizacija ima 104.000 ha gozdnih površin.

Vsako leto predelajo 130.000 kub. m. hlodovine v 20.000 kub. m rezanega lesa, 300.000 kv. m parketa. Narede tudi 10.000 pohištvenih garnitur, masivnih elementov in drugih proizvodov na leto.

Predelava lesne mase ima posebno mesto v razvoju. Največje investicije bodo usmerjene v izgradnjo tovarne plošč po posebni tehnologiji na bazi fenolnih lepil.

Na področju železniškega prometa so trije TOZD v sestavi ŽTO Beograd. V teh organizacijah je zaposleno okrog 1.000 delavcev v prometno-transportni dejavnosti, pri vleki ter vzdrževanju proge in objektov. Na področju cest uspešno posluje cestno podjetje »Zaječar« v Zaječarju z okrog 800 delavci. Avtobusni promet opravlja TOZD »Lasta« iz Beograda.

Največja trgovska delovna organizacija v Zaječarju »Zaječar-promet« združuje 4 TOZD s skupaj okoli 700 delavci. Letno imajo korog 1800 mil. prometa. Z razvojnimi programi bo potrebno doseči specializacijo poslovanja in v naslednjem obdobju povečati promet.

Zaradi politike odprtega tržišča so mnoge trgovske organizacije kot »Centroprom« RK »Beograd«, »Centrotekstil«, »Kopaonik«, »22. Decembar«, »Kovintehna«, »Jugodrvno«, »Drvoimpeks« s svojimi TOZD in poslovnimi enotami v Zaječarju ustvarile živahno trgovsko aktivnost.

V občini deluje 95 TOZD v gospodarskih dejavnostih, ki zagotavljajo celoten družbenoekonomski razvoj občine. Poleg naštetih organizacij uspešno poslujejo in dvigajo družbeni razvoj v občini tudi: »Elektrotimok«, »DES«, grafično podjetje, podjetje za PTT, »Rad«, »Komunalac«, »Motoremont« in druge.

Razvoj gospodarstva je vplival tudi na razvoj družbenih dejavnosti, priče smo pomembnim rezultatom v šolstvu, kulturi, zdravstvu, socialnem varstvu, otroškem skrbstvu.

Povojno obdobje je pomembno za razvoj vzgojno-izobraževalne dejavnosti od predšolske do visokošolske stopnje. V občini

deluje vzgojno izobraževalna ustanova za predšolske otroke, 14 popolnih osnovnih šol, posebna osnovna šola, nižja glasbena šola, osnovna šola za izobraževanje odraslih pri DU, enotna delovna organizacija srednjega usmerjenega izobraževanja, oddelek višje šole elektro in kovinske stroke ter oddelek pravne in ekonomske fakultete univerze iz Niša.

V otroških jaslih je 12 %, v otroških vrtcih 20 %, malo šolo pa obiskuje 88 % otrok. Obstoječa mreža osnovnih šol omogoča vzgojo in izobraževanje prav vsem šolskim obveznikom.

V osnovnih šolah je 6.500 učencev, v srednjih 3.000, v oddelkih višjih šol okrog 80, oddelka visokih šol pa obiskuje 700 rednih in 300 izrednih študentov.

V predšolskem, osnovnošolskem in srednjem izobraževanju deluje 607 usposobljenih prosvetnih delavcev.

Zaječar je mesto z bogato kulturno tradicijo. Prvo filmsko predstavo so meščani videli leta 1907. Javna knjižnica s čitalnico, je bila ustanovljena 1909. leta. Dve leti kasneje je Zaječar dobil prvo gledališče, 1913. pa kinodvorano.

Takoj po osvoboditvi je zaživel amatersko kulturnoumetniško delo. Takrat so ustanovili nekaj poklicnih kulturnih institucij, ki svojo programsko orientacijo iz leta v leto bogate.

Kinematografsko podjetje »Timok« prikaže na leto okrog 180 različnih filmov. Nudijo 1.700 filmskih predstav v dveh mestnih kinematografih in v vaških naseljih. Predstave si običajno ogleda približno 270.000 gledalcev.

Gledališče Timoko krajine je bilo ustanovljeno 1947. leta. Letno pripravijo 8 do 10 premier in približno 130 predstav. Ansambel gledališča sodeluje na festivalih in gledaliških tekmovanjih v domovini in tujini in to dokaj uspešno, predvsem v LR Boglariji in SR Romuniji.

Matična knjižnica »Svetožar Marković« je bila ustanovljena 1948. leta.

Knjižnica je v pravem pomenu besede center kulture, saj njena dejavnost seže v skoraj vsa naselja občine. Za svoje člane in občane organizira literarne večere in razgovore z znanimi književniki. Posедуje več kakor 100 tisoč knjig z različnih področij znanosti, umetnosti in književnosti. (SE NADALJUJE)

MALA ŠOLA MARKSIZMA

DELAJSKO GIBANJE IN RAZREDNI BOJ

Že zadnjič smo omenili, da se je izkoriščanje delavcev čedalje bolj stopnjevalo. Delovni pogoji so bili slabi, delavnik pa je trajal 14 do 18 ur.

Delavski razred je v boju proti kapitalističnemu razredu uporabljal najrazličnejša sredstva v različnih oblikah: prošnje, peticije na vladarje oziroma vlade; krajo, podtikanje požarov, uničevanje strojev, ubijanje tovarnarjev; šele potem stavke in bojkote.

Prve oblike tega boja zasledimo že v srednjem veku in v začetku novega veka, ko se je tedanj »proletariat« znašel kot aktivni udeleženec v raznih vstajah. Sem spadajo: kmečki upor v Franciji leta 1358, Tayborjevo gibanje v Angliji leta 1381, vstaja česalcev volne v Firencih in drugi upori. Izbruhnile so tudi prve stavke: stavka grafičnih delavcev v Lyonu leta 1539, stavka suknarskih delavcev v okolici Rouena leta 1697 in druge. Z razmahom industrijske revolucije je dobil boj delavskega razreda še druge oblike. Najprej se je obrnil proti uvedbi strojev, ki so jih mnogi delavci tedanje dobe imeli za svoje smrtno sovražnike. V Angliji se je okrog leta 1811 pojavilo tako imenovano ludistično gibanje rokodelskih delavcev. Ime je dobilo po delavcu Nedu Luddu, ki je baje prvi razbil stroj. To gibanje je uničevalo stroje in zažigalo tovarne. Ludistično gibanje je jasen dokaz za nepravilno pojmovanje izkoriščanja delavcev, ki so svoj srd usmerili proti novim tehničnim izumom, namesto proti kapitalizmu. Potrebno je bilo nekaj časa, da so delavci spoznali to »napako«.

Druga oblika boja so bile organizirane, vedno bolj dolgotrajne stavke delavcev, ki so se zlasti množično pojavile v letih 1811 do 1820.

Postopoma je delavski boj dobival čedalje bolj organizirano politično ozadje. Delavci so spoznali, da si sami s posameznimi ekonomskimi zahtevami ne morejo zagotoviti resničnega izboljšanja življenjskega položaja v kapitalistični družbi.

Največjo politično zrelost je najprej dosegel angleški proletariat, kar je razumljivo, saj je bila Anglija tedaj najbolj razvita kapitalistična država. Že v prvi polovici 19. stoletja se je pojavilo prvo množično politično gibanje, imenovano chartistično gibanje. Gibanje se je imenovalo po »ljudski listini« (people's charter), ki jo je napisalo leta 1833 »Združenje delavcev« v Angliji v okviru boja za splošno volilno pravico.

Napredni delavci so namreč uvideli, da brez svojih predstavnikov v parlamentu ne morejo bistveno spremeniti svojega položaja. Da bi tako reformirali volilni sistem, so pobirali podpise za to reformo in poslali parlamentu o tej zvezi tri peticije. Ta mirni boj ni uspel, chartistično gibanje se je razcepilo v dve struji: v reformistično »stranko moralne sile«, ki je bila pod vplivom obrtnikov in delavske aristokracije in v revolucionarno krilo, ki je organiziralo chartistično »stranko fizične sile«.

Chartistično gibanje je dejansko propadlo leta 1848, čeprav je še tu in tam životarilo polnih deset let. Razlog za propad je v tem, da delavski razred še ni dosegel zadostne stopnje revolucionarne zavesti.

Na podlagi razvoja delavskega gibanja sta se razvijali tudi socialistična misel in socialistično gibanje. Socialistična misel je v najširšem pomenu kritika razredne izkoriščevalske ureditve in znanstveno ali neznanstveno ustvarjanje predstave o višji, še točneje o brezrazredni družbi na podlagi družbljanja lastnine nad proizvodnimi sredstvi v višji obliki sožitja ljudi. Socialistično gibanje pa je organizirano gibanje s temeljnim programom spreminjanja dane kapitalistične razredne družbene ureditve v novo socialistično družbeno ureditev.

Z razvojem kapitalizma sta se socialistična misel in gibanje razvijala v treh smereh:

1. Kot reakcionarni socializem (fevdalni socializem, konzervativni socializem, nemški pravi socializem), ki je bil v glavnem poizkus izkoriščevalskih razredov, da bi z imenom socializem onemogočili razvoj delavskega in socialističnega gibanja.

2. Kot maloburžoazni socializem, ki je sicer ostro kritiziral kapitalizem, toda iskal rešitve v reformi kapitalizma na podlagi interesov drobne buržoazije.

3. Kot znanstveni ali marksistični socializem Karla Marxa in Friedricha Engelsa.

Prihodnjič:

USTANOVITELJA ZNANSTVENEGA
ALI MARKSISTIČNEGA SOCIALIZMA



SAMCI DOMAČIH ŽIVALI, PRAŠIČI	PLASTIČNI PRIKAZ ZEMLJE	ENO OD CRNSKIH PLEMEN BANTU	DROBNO ZRIJO	IT. TIS-KOVNA AGENCIJA	BIVŠI PARISKI MODNI KREATOR	DESKE EDEN							ALKALOID V ČAJU		DOLGA DOBA, VEČNOST MONGOLSKI POGLAVAR	E			
MARLJI-VOST, PRIDNOST															ŽLATO JABOLKO VRSTA ŽITA				
MESO OB REBRIH										ČLOVEK, KI STEPA PREDMETI IZ EOLITA									
ŠPAJSKO MOŠ. IME		O								KAZNILNICA ŠVEDSKO MESTO OB REKI UME									
SEMIČ IDA		IT. OP. PEVEC (ENRICO) ZDRAVNIŠKA NAPOTILA								ME, VE, ... OSORNEŽ					KAJNOV BRAT	VRSTA PTICA, TEKAC	IT. MESTO PRI BARIJU	DVORIŠČE, ATRIUM	
VREDNOSTI BLAGA, KI STALNO RASTEJO					ŠPAN. MESTO (HRIB PRI BEOGRADU) BERI NAZAJ	MELODIČ-NOST GIBALNOST MISIC							IT. KEMIK, NOBELOVEC (GIULIO)				T		
INDUSTRIJA FINOMEHANSKIH APARATOV					DRAGULJ KREMEŃJAK VULKAN NA FILIPINIH								FR. SKLA-DATELJ (JACQUES)						
STARORIMSKI VOJSKOVODJA CESARJA AUGUSTA	MESTO PRI S. FRANCISCU DEPARTMA OB LOIRI												IME PEVKE RADŽEPOVE	TORBA IZ SLAME					
ZDRAVNIK, KI ZDRAVI ŽALOPATIJO						URADNO IME IRSKE INDONEZIJE, DRŽAVNIK							E	STARA AZIJ. PLEMENA URBANIC ANICA			N		
PREPRIČANOST, SIGURNOST										TOVARNA PRINJEV, PRASEK ZA LASE					TUJA PREDPONA KI POMENI "NOV"	LIJAK, LIV JOKASTA ŽENSKA			
JAPONSKI DROBIŽ	R				OTOKI PRED H. GVINEJO RIBIŠKA MREŽA					PRIKIMAVANJE JAVNO VOŽILO							RAZISKOVALEC ETIMOLOGIJE	REDOVNICE	
DRUGO IME ZA PERUNIKO						PREBIVALKI IHAHA									GEOLŠKA DOBA MLAD JANEŽ				
GORA NA KOROŠKEM						DRAGA OSVEŽILPIJACA							ČEBELJA TVORBA	STARA CRVA POLGLASNIK DELEC SNOVI, ELEMENT			TUPOLJEV STAROGRŠKO MESTO		
OČKA, ATI						IME AMER. SATIRIKA BUCHWALDA				LETOVIŠČE V BELGIJI STARO IME ZA VELIKO NOČ					BIVŠI SEF UGANDE (IDI) AVSTRIJ. POR. AGENCIJA		M		
																NAZIV EBELNOVINA			
																		KRILO RIMSKE LEGIJE	
										URBANC ZDRAVKA				VRSTA TRIE IN VINA IGIJAC REPOVŽ					
										REKA, KI TEČE SKOZI PARIZ ORIGINAL							ORG. SPOJNA TAVTOMERNA KETONSKI OBLIKI		L
										ČEVLJAR 20 LET!	ČAS MED DNEVOM IN NOČJO						NEGOVANJE		

NAGRADNA KRIŽANKA

Za rešitev križanke iz prejšnje številke smo dobili 64 rešitev. Srečne nagrajence je izbrala sodelavka iz pravnega oddelka VALENTINA ZARABEC. Nagrade je podelila takole:

80 din — Fani Zupan, 500
60 din — Viktor Šober, 600
40 din — Lojzka Bohinc, 600
20 din — Zdravko Jeruc, 512
20 din — Francka Hlebs, 200

Rešitve današnje križanke oddajte v uredništvo do 30. septembra.

PRIŠLI

v TOZD POLIURETAN: Čuturič Zlatko, Lausegger Mojca
v orodjarno: Ahačič Izidor, Duh Bogdan, Bekš Marko, Leban Zvonko, Avsenek Janez

v šivalnico 511: Dolenc Robertino, Švab Andreja
v izdelavo zg. delov 512: Geč Janez, Tišler Lucija, Pristov Stanka

v montažni odd. 521: Poluga Goran

v skladišče gotove obutve: Švab Zdravko

v montažni oddelek 524: Lukanc Vinko

v RPS: Pogačnik Jože

v izdelavo zg. delov 550: Murn Mojca, Uhun Dušanka, Selšek Mojca, Hudomalj Jožica

v sekačnico: Ljevar Janja

v ERS: Kokalj Janez

v gumarno: Kopač Staša

v nabavni sektor: Meglič Katarina

v TOZD BUDUČNOST: Janek Dragica, Kolesarič Dragan, Zadravec Vlado, Tkalec Ruža, Klekar Vlade, Hrasti Mladen, Živko Nadica, Dolovski Ljubica, Antolič Snježana, Huzjak Katica, Bedeković Stefanija, Kezamn Ruža, Kelin Nevenka, Juranič Svetlana, Bratuša Mirjana, Pavlinec Ivanka, Hrkac Biserka, Zmuk Dragica, Katalenič Katica, Matoković Danica, Kezman Blaženka, Kezman Mirjana, Krobot Ružica, Matoković Ljiljana, Piljak Djurdjica, Sabol Katica, Bacani Djurdjica, Okić Roza, Srklin Djurdja, Turković Marica, Namjesnik Verica, Habijanič Jasenka.

Mikulič Nada, Mikac Ljiljana, Gotić Marija, Turek Amalija, Grgek Branka, Sacer Stefanija, Grastič Ljiljana, Santavec Djurdjica, Ivanuša Djurdjica, Devečer Snježana, Sprem Jadranka, Benko Verica, Platanc Marinka, Milner Nadica, Modrič Rožica, Dezič Katarina, Tkalčič Štefica, Obad Vesna, Ketzman Franjo, Kezman Marija, Bnef Brankica, Mikulič Dragutin, Bahat Nada, Krušec Branko, Puhar Slavko, Bragarič Bogdan, Potočnik Ruža.

V TOZD MREŽA:

Ljubljana IV: Hojnik Ivica

Ljubljana III: Železnik Marija

Peč: Blaca Šerif, Halilaj Sadik, Simonović Radmila

Tržič II: Ahačič Ida

Karlovac II: Pruginić Bosiljka

Prevalje: Marin Darja

Bor: Stevanović Ljiljana, Miletič Nada

Slovenj Gradec: Slivnik Mija

Nikšić: Dikanović Milenija

ODŠLI

Hafner Franc, Trškan Stanislav, Dovžan Lojze, Sušnik Frančiška, Kralj Ljudmila, Boncelj Franc, Meglič Majda, Studen Peter, Švab Zdravko, Tavželj Marjan, Kasumović Šerif, Uhan Dušanka, Murn Mojca, Jurjevčič Slavka, Slatnar Francka, Šehović Zora, Mehič Seida, Brkič Anica, Košir Darka, Žepić Andrej, Meglič Stanislav, Jagić Franjo, Jeronim Marjan, Baht Nada, Matijašec Bernardica, Milok Marija, Sabol Dragica.

IZ TOZD MREŽA:

Osijek: Pavičić Janja

Rijeka I: Jurman Rozeta

Sombor: Buzadžić Vitomir

Miloščina je sebičnost in iz sebičnosti storjena žalitev človeka.

Augustin Stipčević

Bogati so tisti, ki imajo prave prijatelje.

Fuller

Ženske se ne starajo, ampak medijo.

Eduard Petiška

Temelj vsake države je vzgoja mladih.

Diogenes

AFORIZMI

Uspeh šale je v ušesih tistega, ki jo posluša, ne pa v jeziku tistega, ki jo pove.

Shakespeare

Moški so ljubosumni na svoje predhodnike, ženske na svoje naslednice.

Marcel Ashar

Kar muči ženo ni tiranstvo moža, temveč njegova ravnodušnost do nje.

Michelet

NAŠI PETDESETLETNIKI

MARJAN MALI, organiziranje delovnega procesa v izmeni — mont. odd. 524

JOŽE VALJAVEC, kontroliranje v izdelavi obutve — mont. odd. 520

ISKRENE ČESTITKE!

LITERARNI KOTIČEK

Nada Marinkovič je napisala že preko 60 pesmi. Iz svoje zbirke je za objavo izbrala naslednjo: Nada je delavka v šivalnici v Ludbregu.

DAT ČU TI SRETNJE SUTRA

Ne mogu nam ništa ti oblaci tmurasti što su se zlokobno nadvili nad nama. U koljevci toploj samo mirno spavaj jer nad tobom brižno bdije tvoja mama.

Ti ne shvačaš suze što mi licem klize. Nedužno se smiješ kad me jecaj guši. I ne slutiš, dijete, da se svakim danom dio naše sreće rasplinjuje, ruši.

Mi nemamo ono što imaju drugi. Sve što imadosmo sudbina nam uze. Ostale su samo rastrgane nade, prkos u mom oku i nemoćne suze.

Ali ja se ne smijem prepustiti bolu, jer tebi još mnogo, mnogo treba dati. A tko će ti, sine pružiti sigurnost i dom i ljubav ako neće mati.

Iako nas život u vrtloge baca, jednom ćemo, dušo, ipak isplivati. Naše tmurno nebo, olovno i sivo, jednom će ipak sunce obasjati.

Zato mirno snivaj i u srcu se smiješi. Ni ja više neću gorke suze liti. Duboko u srcu ne gasne nada. Jednom ćemo, sine i mi sretni biti!

Nada Martinković

ZAHVALI

Ob smrti brata

PETRA MEGLIČA

se iskreno zahvaljujem sodelavkam in sodelavcem iz oddelka plastike za sočustvovanje in podarjeno cvetje.

Kati Meglič

Vsem sodelavkam in sodelavcem oddelka 524 se zahvaljujem za pozornost in darilo ob odhodu.

Marjan Tavželj

V BANJA LUKI SMO ZAČELI GRADITI

Za dan praznika vstaje narodov Bosne in Hercegovine 27. julija je poslovodja naše poslovalnice v Banja Luki tov. Mihajlo Javorski slavnostno vzdal temeljni kamen za novo blagovnico slovenske industrije v Banja Luki. Ob vzdavi so bili prisotni predstavniki mesta in družbeno-političnih ter gospodarskih organizacij Banja Luke.

Ideja o gradnji blagovnice slovenske industrije v Banja Luki se je porodila pred tremi leti. Ob vsej podpori Zavoda za izgradnjo Banja Luke je bil na iniciativo naše delovne organizacije ustanovljen Konzorcij, ki je bil ob raznih izstopih in novih vključitvah dokončno formiran v juniju letošnjega leta. Ob Peku pa so v Konzorcij vključeni kot soinvestorji še: Temeljna banka Sarajevo v sklopu Ljubljanske banke, Iskra, Slovenija šport, Zlatarna Celje, Koteks Tobus, Šešir Škofja Loka, Brest Cerknica in Fotooptik Sarajevo.

Blagovnica bo stala v strogem centru Banja Luke in bo imela pet etaž. V prvi etaži ki bo v podcestnem nivoju bodo prodajni prostori Slovenija avto s športnimi predmeti in »Bresta« s pohištvom, pritličje je namenjeno predvsem za izložbene prostore in notranje komunikacije, tu pa bodo tudi prostori banke in prodajalne Zlatarne in Fotooptik.

Prvo nadstropje bo zasedala v celoti naša poslovalnica, v drugem pa bi potekala v celoti prodaja oblačil vseh vrst v organizaciji Koteks-Tobusa iz Ljubljane in Šeširja. Koteks-Tobus bi prodajal predvsem oblačila »Mura«, Labod, Jutranka in druge slovenske industrije. Iskra, ki bo skrbela za prodajo proizvodov televizijske in radio tehnike, bele tehnike in telekomunikacij, bo razporejena v tretjem nadstropju, kjer bodo tudi prostori za manjšo restavracijo, dočim je četrto nadstropje namenjeno za skupne prostore vseh članic konzorcije.

Načrte za blagovnico je izdelalo podjetje »Plan« v Banja Luki, ker je njihov projektant ing. arh. Babić

Nebojša zmagal na vse jugoslovanskem natečaju. Izgradnja je zaupana gradbeni delovni organizaciji »Kozara« iz Banja Luke, ki je bila izbrana kot najugodnejša, inženiring in nadzor pri gradnji pa bo izvajal kot pooblaščen organizacija Zavod za izgradnjo Banja Luke.

Finančna sredstva za izgradnjo blagovnice so v višini 38 % zagotovili sovlagatelji — člani Konzorcij, 49 % pokrita predstavlja kredit Osnovne banke Sarajevo, ostalih 13 % pa kreditira Komunalni fond Banja Luka kot svoj prispevek k urejanju mestnega središča. Skupna investicija je ocenjena na okroglih 100 milijonov dinarjev.

Blagovnica bo predvidoma zgrajena in sposobna za začetek poslovanja v začetku 1982 leta.

Izgradnja blagovnice v Banja Luki je lep primer med-republiškega sodelovanja, ki dokazuje, da se ob dobri volji skupni interesi lahko najdejo, seveda pa je za take namene potrebno vložiti veliko truda, znanja, medsebojnega razumevanja in dobre volje. Janez Kališnik



Tudi letošnja »frajšprehunga« je mimo. 21 novih vajencev-sodelavcev je uspešno opravilo ognjeni krst. Pred strogo cehovsko komisijo so trepetali:

Aljančič Vanja, šivalka zgornjih delov obutve
 Celec Mojca, šivalka zgornjih delov obutve
 Kirm Liljana, šivalka zgornjih delov obutve
 Klemenčič Berta, šivalka zgornjih delov obutve
 Centrih Vanja, šivalka zgornjih delov obutve
 Telepeček Bojan, krojilec zgornjih delov obutve
 Grdič Milan, dodelovalec obutve
 Štular Zvonko, dodelovalec obutve
 Vogrin Andrej, dodelovalec obutve
 Števe Drago, rezkalec
 Mravljje Robert, rezkalec
 Krsnik Janko, strojni ključavničar
 Pernuš Milan, orodjar
 Pretnar Igor, orodjar
 Bohinc Jože, orodjar
 Bekš Marko, orodjar
 Leban Zvonko, orodjar
 Duh Bogdan, orodjar
 Ahačič Izidor, strugar
 Avsenek Janez, modelni mizar
 Ahačič Ida, prodajalka



Temeljni kamen je vzdán. Začela se je gradnja.

čevljar

Glasilo delovne organizacije tovarne obutve PEKO Tržič n. sol. o. — Ureja uredniški odbor: Janez Kališnik, Edo Košnjek, Nataša Meglič, Marjan Markič, Anton Simončič, Karel Zajc, Ivan Zaplotnik, Vera Umek, Martja Slapar — glavni in odgovorni urednik. — Naslov uredništva: »PEKO« Tržič, telefon 50-260 int. 217. — Tisk TK Gorenjski tisk Kranj. — Izhaja enkrat mesečno v nakladi 3200 izvodov v slovenskem in 1400 izvodov v srbohrvaškem jeziku. — Glasilo dobijo člani delovne organizacije, študenti, vajenci in upokojeanci brezplačno.